

Використання матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах

Розглянуто основні шляхи вирішення проблем стосовно використання матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств в умовах ринкових відносин.

Ключові слова: конкуренція, ринок, менеджмент, маркетинг, інновація, технологія, виробництво, техніка, собівартість, стратегія.

Проблема. В умовах ринкової конкуренції виникає необхідність у розвитку питань маркетингу, менеджменту та інновацій, їх використання в наукових розробках. Вирішення цих питань дозволить прискорити впровадження новостворених і вдосконалених конкурентоспроможних технологій, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва, а правильно спланована маркетингова стратегія знизить собівартість, що розширить збут та потенційне коло споживачів.

Основна частина. За останні роки науковцями аграрного сектору були розроблені:

- методика проведення аналітичної частини маркетингових досліджень під час створення нової сільськогосподарської техніки. Створена база даних з патентної інформації (32000 найменувань сільськогосподарської техніки) для розроблення прогнозів розвитку інноваційної продукції середньострокового періоду (до 15 років). Користувачами можуть бути спеціалісти сільгосппідприємств, фермери, працівники підрозділів з маркетингових досліджень та інші.

- внутрішньогосподарські ціни (до 1000 найменувань) на використання вітчизняної та імпоротної техніки, де приведені ціни за використання на основні типи і види сільськогосподарської техніки в грн/год і \$/год.

Економічні відносини між сільгоспвиробниками та технічною інфраструктурою здійснюється через внутрішньогосподарські ціни або тарифи за машино-послуги. Вони визначаються як сума витрат відповідних підрозділів у розрахунку на одиницю роботи або часу використання сільськогосподарської техніки.

Також важливим фактором ціноутворення є функціонування вторинного ринку. Ціна придбання уживаної техніки для подальшої експлуатації виробником сільськогосподарської продукції не повинна перевищувати залишкової вартості, за винятком тих випадків, коли технічний стан машини дозволяє реалізувати її за вищою ціною, не збільшуючи вартості одиниці робіт, або якщо така купівля викликана господарською доцільністю через незабезпеченість необхідними засобами для виконання технологічних процесів виробництва продукції.

Внаслідок приватизації сільськогосподарських земель, виробничого майна і трансформування економічних відносин АПК в ринкові умови утворюються нові аграрні структури різних форм власності та господарювання.

Економічний стан держави не дозволяє відчутно і негайно допомогти новим сільгоспвиробникам в оновленні машинно-тракторного парку. Протягом 90-х років кількість засобів механізації на селі скоротилась в 2,5-3 рази, рівень їх спрацювання досяг 80-90 %. Зменшення кількісного складу засобів механізації, зниження рівня їх технічної готовності призвели до збільшення в 1,5-2,5 рази навантаження на трактори, комбайни та інші машини.

Виходом з кризової ситуації є впровадження кооперативних відносин у машиновикористанні та машинообслуговуванні між аграрними підприємствами, а також у створенні комерційних машиноформувань міжгосподарського типу.

З метою створення науково обгрунтованого забезпечення організації та функціонування міжгосподарських машиноформувань лабораторією наукових досліджень з питань інтелектуальної власності та маркетингу інновацій було видано низку рекомендацій: «Кооперативні форми використання сільськогосподарської техніки», «Використання сільськогосподарської техніки на сумісній основі», в яких визначено, що кооперування, як процес об'єднання коштів, матеріально-технічних і трудових ресурсів і як форма співпраці на договірній та взаємовигідній основі, створює реальну можливість сільгоспвиробникам в сучасних умовах ефективно застосовувати високопродуктивну техніку та новітні технології».

В рекомендаціях подані найбільш ефективні форми кооперування господарств у машиновикористанні:

- неформальні об'єднання сільгоспвиробників зі спільного використання машин (НООС);
- машинно-технологічні кооперативи (МТК);
- машинні товариства зі спільного використання техніки, що об'єднали використовувані землі.

МТК створюються на добровільних засадах невеликими, компактними в географічному плані групами сільгоспвиробників виключно для власного машинообслуговування (Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію»).

В рекомендаціях наведена класифікація основних ознак кооперативних форм машинообслуговування вітчизняних сільгоспвиробників.

Впровадження розроблених рекомендацій дасть можливість на 30-35% зменшити витрати на виконання механізованих робіт і на 20-25% зменшити потребу

в капітальних вкладеннях на формування технічної бази господарств.

Висновки. Економічний стан у вітчизняному аграрному виробництві позначився і на інженерній службі села. Спрощені структурний і кількісний склад служби, функції спеціалістів, система інженерно-технічного управління на районному рівні втратили зв'язок з реструктуризованими сільськогосподарськими підприємствами, що призвело до падіння коефіцієнта технічної готовності засобів механізації до 0,55-0,60.

З метою вирішення цих проблем були розроблені рекомендації «Інженерна служба села», яка сприяла б успішному функціонуванню усіх форм володіння та користування землею, режиму економії у використанні наявного технічного потенціалу, збільшенню виробництва сільськогосподарської продукції.

За результатами досліджень класифікуються функції і роботи, що виконуються спеціалістами у сфері використання та обслуговування техніки з тим, щоб виділити їх основні ознаки. Визначається поєднання спеціалістами інженерно-технічних функцій в невеликих господарствах. За допомогою статистичного аналізу розроблена методика визначення структури і чисельності інженерно-технічної служби (ІТС) залежно від виробничо-економічних факторів.

Так, для великих господарств рекомендується служба, яка базується на територіальній структурі управління. Така система передбачає закріплення техніки і засобів технічного обслуговування за багатогалузевими відділеннями і знаходження її в адміністративно-виробничому підпорядкуванні керівників відділень. Для середніх господарств з компактним розташуванням посівних площ рекомендована ІТС, яка базується на галузевій структурі управління і об'єднана в цех механізації та електрифікації. Керівник цеху відповідає за технічний стан машинно-тракторного парку господарства і виробничу діяльність цеху.

Впровадження основних принципів з питань інженерно-технічного забезпечення дасть можливість підвищити коефіцієнт технічної готовності засобів механізації до 0,85-0,9 та продуктивність техніки – на 19-22 %.

Список літератури

1. Формування і реалізація державної технічної політики розвитку матеріально-технічної бази АПК в Україні: Матеріали до 5-річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. – К, – 2003. – С. 40-45.

2. Тивоненко І.Г. Первинний облік: стан і вимоги в інженерній службі села// Економіка АПК, 2002. – №10. – С.108-111.

3. Махмудов І.І. Формування ринку технічних засобів в агропромисловому комплексі України// Міжвідомчий науковий збірник ННЦ «Інститут механізації та електрифікації сільського господарства». – Глеваха, 2007. – Вип. 9. – С. 65-70.

Анотація. В условиях рыночной конкуренции возникает необходимость в развитии вопросов маркетинга, менеджмента и инноваций, их использования в научных разработках. Решение этих вопросов позволит ускорить внедрение вновь созданных и усовершенствованных конкурентоспособных технологий, которые существенно улучшают структуру и качество производства, а правильно спланированная маркетинговая стратегия снизит их себестоимость и расширит сбыт и потенциальный круг потребителей.

Summary. In the conditions of market competition there is a necessity for development of questions of marketing, of management and innovations, their use in scientific developments. The decision of these questions will allow to accelerate introduction of the accrued and improved competitive technologies that improve a structure and quality of production substantially, and correctly plan marketing strategy will bring down a prime price that will extend a sale and potential circle of consumers.

Стаття надійшла до редакції 15 жовтня 2014 р.

